

o puternică individualizare a voinței. Carmen a Mihaelei Agachi știe neîntrerupt ce vrea, nu se lasă dusă de voința celorlalți și se zbate pentru afirmarea libertății în toate momentele vieții sale. Mihaela Agachi ne-a făcut să credem și să așteptăm creșterea permanentă în acest rol în care va putea să atingă cele mai înalte realizări ale interpretelor de renume. Posedă o voce de o rară calitate a timbrului, de la catifeaua caldă, la penetranța acutelor ce ating deja maximum de dramatism, rar întâlnite la o vîrstă atît de tînără. O deosebită muzicalitate, o intuiție a frazării servită admirabil de o intonație impecabilă și de un simț ritmic care merge în întîmpinarea crescendourilor dramaturgiei scenelor, o angolare atît de bine adecvată servirii partiturilor autorilor francezi ne asigură că Mihaela Agachi este o interpretă care, seară de seară, în acest rol, va dezvălui o continuă ascensiune în completarea inepuizabilului personaj al operei lui Bizet.

Tenorul Constantin Ene a fost un bun partener vocal, un Don José de maximă intensitate în scenele dramatice. În spectacol am putut audia alte două debuturi: soprana Elvira Cîrje a fost o frumoasă Michaelă realizînd emoționant duetul din actul I și conturînd rolul cu acele atribute solicitate de personaj în contracararea efectului eroinei principale asupra lui Don José. Aplombul interpretărilor baritonului Nicolae Urziceanu s-a răsfrînt și în debutul său în rolul Escamillo.

În acest spectacol am avut prilejul să apreciem din nou aportul de mare calitate sonoră și interpretativă al corului operei bucureștene, aflat de mai mulți ani la acel nivel de înalt profesionalism ce-l impune printre cele mai valoroase colective europene. Conducerea muzicală a aparținut dirijorului clujean Ion Iancu, care a imprimat un ritm relativ alert spectacolului, deși în unele momente s-ar fi cerut totuși mai mult dinamism, o mai mare apropiere de frazarea soliștilor.

Ștefan BONEA

Treptele afirmării artistice

La 11 februarie 1983 în sala Studio a Ateneului Român a avut loc recitalul de clarinet al tînărului Cristian Vlad — student al Conservatorului „Ciprian Porumbescu” — acompaniat la pian de Veronica Rutescu.

Expresie și produs al școlii românești de clarinet care în ultimii zeci de ani a format artiști de renume mondial, interpretarea și nivelul artistic al recitalului au lăsat o puternică impresie.

Programul a cuprins *Duo Concertant op. 48* de Carl Maria von Weber, *Trei piese-fantezii* de Robert Schumann, *Sonata op. 167* de Camille Saint-Saëns, în prima parte și *Sonatele* pentru clarinet și pian de Ștefan Niculescu și Francis Poulenc în cea de a doua.

Încă din primele lucrări — reprezentative pentru creația dedicată acestui instrument de către cei doi mari compozitori ai secolului trecut — s-au afirmat principalele calități ale tînărului interpret: acuratețe, frumusețe și bogăție timbrală, tehnicitate. Poate mai puțin o anumită maturitate în concepția și con-

ducerea discursului muzical, în care numai vîrsta și experiența artistică își pot spune decisiv cuvîntul.

Sonata de Saint-Saëns (o muzică eclectică de tip „mass media” — cu mici fragmente de interes ceva mai personalizat) ca și cea de Poulenc (ciudate apropieri între „mentalitatea” stilistică și componistică a acelei epoci și zone muzicale, cu anumite fenomene „retro” mai actuale — în sensul lipsei de autenticitate a folosirii împrumuturilor, fie din epocă, fie de aiurea! — vulgarizare „nostalgică”) rămîn lucrări, dacă nu de muzeu al istoriei muzicii (în capodopere), lucrări *de interpret*, binevenite în a-i pune în valoare calitățile. Ceea ce s-a și întîmplat.

Am reascultat (după aproape trei decenii) *Sonata* de Ștefan Niculescu. Interesantă, chiar în istoria propriei vieți, recontactarea lucrărilor de primă tinerețe ale unui autor, azi unanim recunoscut, explorarea propriilor origini formative. Nu știu dacă, de fapt, origini: producția unui compozitor nu se dezvoltă ca o plantă din celulă în celulă, progresiv și ireversibil, ci *catastrofic*: prin mutații generatoare de cicluri-esențe cu viață specială. Sau așa se pare, uneori. Există creatori care în orice moment al vieții pot și continuă după legile intrinseci monadei generatoare respective un ciclu început în primele tinereți ca și oricare altul, de mai ieri: concepute și guvernate toate nu de o lege a ~~timpului~~ ci „sub speciaie aeternitas”. Alții nu: povestea cu lupul care-și schimbă „blana”... (adică năravul fiind tocmai această schimbare ireversibilă în timp dublată de imposibilitatea reîntoarcerii). Unii „dezvoltă”, alții „evoluează”: nu aci se plasează, evident, criteriul axiologic...

Sonata de Ștefan Niculescu rămîne și azi o piesă de construcție solidă, anumite pagini din cea de a 2-a parte, prin omologare diatonică, putînd fi considerate de către unii (reveniți sau opriți aici) origini (la propriu) românești ale „noii avangarde” (am uitat a cita...). Spre deosebire de cei care astăzi se rezumă ca atare la cîteva calapoade armonice și melodice bune la școală (pentru elevi de liceu puțin mai silitori) lucrarea lui Ștefan Niculescu marchează sinteza unei întregi epoci stilistice *atunci* actuale (de formație Honegger-Bartók-Hindemith) — printr-o creație personală realizată de o mină sigură de compozitor deja bine definit. Și, de altfel, muzica aceasta ne place și azi după cum ne-a convins și interpretarea acestui tînăr clarinetist talentat, în plină afirmare.

La reușita artistică a întregului concert și-a adus din plin contribuția pianista Veronica Rutescu de a cărei asistență și îndrumare, secundare discretă sau afirmare în prim plan în momentele dezvoltătoare solistul a beneficiat în mod hotărîtor. O seară reușită și mari speranțe pentru noile apariții.

N. B.

Jubileul Societății „Muzica”

Printre evenimentele ce au animat în ultima perioadă peisajul cultural-artistic multicolor al Capitalei, un loc marcant a revenit jubileului de un deceniu al Societății *Muzica*.

Prezență permanentă în stagiunile de spectacole bucureștene și din provincie, acest veritabil focar de

cultură s-a înscris — sub diverse și interesante tipuri de manifestare — în tradiția societăților muzicale din țara noastră, de luminare a spiritului și descoperire a noilor talente. Activitatea membrilor săi însumează deopotrivă pasiune, probitate profesională și entuziasm creator. Menționăm aici pe remarcabilul compozitor Doru Popovici (președinte), pe dirijorul Radu Cozărescu (secretar general).

Actualul organism muzical s-a constituit pe temele fostei Societăți *Muzica*, a cărei valoroasă activitate timp de 15 ani (1922—1937) a fost subliniată frecvent în presa vremei. Amintim dintre manifestările sale: concerte simfonice — multe pe scena Ateneului, concerte de muzică de cameră, serate muzicale, șezători, festivaluri, concerte vocal-simfonice. Dintre dirijorii prezenți la pupitrul s-a distins compozitorul și dirijorul Simeon Nicolescu, inițiatorul și conducătorul Societății. Iar dintre invitați: D. G. Kiriac, C. C. Nottara, I. Chirescu, N. Oancea, C. Brăiloiu, Th. Rogalski. Și-au dat concursul soliști de prestigiu ca: Alfred Alessandrescu, Elena Dima, Aloida Coandă, Mihail Vulpescu, Al. Rădulescu, P. Pancu, Fl. Petrovici, C. Frimu, I. Fotino, dr. Emil Stoian. În preajma celui de-al doilea război mondial Societatea simfonică *Muzica* s-a dizolvat.

La reînființarea instituției, în 1972, a fost nevoie de multă înțelegere din partea conducerii Casei de Cultură a sectorului IV — în cadrul căreia activează, sub patronajul Filarmonicii „George Enescu” — directorul Octavian Poștoacă susținând cu căldură inițiativele de organizare, atât a Societății *Muzica*, cât și a secțiilor sale de bază: orchestră, formații instrumentale de muzică de cameră, cor, clasă de canto.

Asemenea înaintașilor, membrii actualei societăți și-au propus, ca primordiale preocupări, promovarea valorilor muzicii universale în rîndul publicului larg și încurajarea creației românești.

Programele de activitate publicate anual ne relevă cicluri de educație muzicală, efectuate — după cum sublinia președintele societății — prin „concerte-lecții, precum și concerte destinate colectivelor muncitorești în mijlocul cărora ne vom deplasa frecvent”. Așa de pildă: *Să înțelegem și să iubim muzica* — prelegeri susținute la grupul școlar I.O.R. de prof. Petru Rusu și la grupul școlar M.I.U. de prof. Georgeta Aldea; *Medaliaoane muzicale* organizate la grupul școlar al Uzinelor „23 August” de dr. Vasile Diomu; ciclurile *Inițiere muzicală*, *Genul instrumental și vocal cameral*, prezentate la Casa pionierilor din sectorul 4 de muzicologul Ianca Staicovici. De un interes aparte s-au bucurat conferințele pregătite de dirijorul Radu Cozărescu și arhitectul Paul Popescu: *Orizonturile muzicii în interferențe stilistice cu alte arte*, *Armonia capodoperelor*. Sub îndrumarea fascinantă a lui Doru Popovici se străbat *Mari epoci creatoare*, iar *Genuri ale muzicii camerale* se desfășoară călăuzite de membri ai Cenaclului tinerilor muzicologi al Uniunii compozitorilor.

De bun augur, *Dialogurile cu publicul* (30 pînă în prezent), concerte-dezbateri cu muzică românească în primă audiție, au menirea să stimuleze lucrările originale și totodată să familiarizeze auditoriului neprofesionist cu cele mai noi experimente

și inovații de pe tărîmul artei sonore. Compozitorii Doru Popovici și Horia Șurianu au prezentat cu acest prilej opusuri semnate de personalități precum Aurel Stroe (*În vis desfacem timpuri suprapuse*, *Două Epitafuri* pe versuri de Ezra Pound, *Beckettiana*, muzică electronică), Ștefan Niculescu (sextetul *Răscrucă*), Mihai Moldovan (*Cadența II pentru contrabas*). Diversitatea stilistică prin care vocile creatorilor noștri se individualizează și se definesc s-a răsfrînt în pagini orchestrale și camerale aparținînd lui Dan Buciu (*Mozaic II*, *Croquis*), Ulpiu Vlad (*Sonata pentru oboi și pian*, *Mozaic*), Călin Ioachimescu (*Cvartet de coarde*, *Descîntec II*), Șerban Nichifor (*Schită pentru o barcarolă*, *Dionysies I—II*), Liana Alexandra (*Colaje* pentru cvintet de alămuri), Fred Popovici (*Secvențe* pentru formație de coarde). Aspecte ale înnoirii limbajului și a expresiei muzicale prin tehnici componistice experimentale de ultimă oră s-au concretizat în numeroase lucrări de Iancu Dumitrescu (*Oglinda lui Cagliostro*, *Medium-2*, *Movemur*, *Perspective la Movemur*, *Jocul genezei*, *Pasărea măiastră*), Octavian Nemescu (*Concentric*, *Combinații în cercuri*), Costin Cazaban (*Afa-3* lieduri pe versuri de Nichita Stănescu, *Zig-zag*, pentru violoncel și contrabas), Nicolae Brînduș (*Soliloque*, *Kitsch N. pentru clarinet și bandă*), etc., etc.

La interpretarea pieselor — găzduită de Sala mică a Palatului, de sala de audiții a BCS și actualmente de Studioul T8 al R.T.V., și-au dat concursul orchestra de cameră „Orfeu” dirijată de Radu Cozărescu, corul de cameră „Atheneum” dirijat de Nicolae Ghiță, soliști vocali și instrumentali, profesioniști și amatori, ai Societății *Muzica* în colaborare cu Filarmonica „George Enescu”, Opera Română din București, Conservatorul „Ciprian Porumbescu”, etc. Se reflectă astfel strînsa conlucrare a Societății *Muzica* cu compozitori, dar și cu interpreți diferiți, care participă, în funcție de necesitățile programului, la realizarea acestuia.

În ansamblul vieții artistice a Capitalei, personalitatea Societății *Muzica* se profilează distinct, lărgind și întregind cîmpul de cuprindere al manifestărilor muzicale. Caracterizată prin preferința pentru un ansamblu vocal sau instrumental restrîns, ea abordează cu predilecție repertoriul muzicii camerale. Astfel, orchestra parcurge opusuri mai rar sau deloc interpretate de celelalte formații instrumentale ce activează la noi, muzică veche românească și universală adesea în aranjamentele originale ale maestrului Ludovic Baci, sau ale dirijorului Radu Cozărescu; asemenea și corul de cameră axat pe madrigale. Cît privește colectivul de canto clasic, pe lîngă fragmente din operete, canțonete și lieduri, acesta a tălmăcit integral partitura operei bufe *Don Pasquale* de Donizetti, precum și a operei *Lăsați-mă să cînt* de Gherase Dendrino (regia George Dragomirescu, profesor de canto Cecilia Mizrahi, acompaniament prof. Eugenia Botezat, maestră de balet Nina Simian).

Prin concertul festiv de la Ateneul Român, din 18 decembrie 1982, Societatea *Muzica* ne-a oferit o elocventă mostră de abnegație și probitate profesională, încîntîndu-ne deopotrivă cu pagini de madrigal renascentist (Jannequin, Monteverdi), concerte și suite preclasice (Johann Staden, Antonio Vivaldi), arii

clasice și romantice (Mozart, Schumann, Chopin), lucrări vocale, instrumentale și orchestrale românești (Doru Popovici, Tiberiu Brediceanu), etc.

Consemnându-i în aceste rânduri rodnică activitate desfășurată timp de un deceniu, nu pregetăm s-o situăm în rîndul celor mai întreprinzătoare societăți muzicale actuale din țară. Societatea *Muzica* reprezintă pentru publicul meloman o poartă deschisă spre aprofundarea și înțelegerea artei sonore, iar pentru tinerii muzicieni o tribună de afirmare a propriei vocații.

Laura MIHAIL

Corul „Cantata”

Profesorul Jean Lupu continuă în zilele noastre — de avînt nemaiîntîlnit al mișcării corale — nobilele tradiții stabilite pe plaiurile bănățene, unde și-a făcut inițierea în tainele cîntării în cor cu Ion Romănu și Nicolae Ursu. Și-a început activitatea la Slatina, unde formația corală condusă de Jean Lupu a ajuns în faza finală a concursului „Cîntarea Patriei”, obținînd locul 2, apoi 1 pe țară (în 1974).

Venit în București (1976), profesorul Jean Lupu și-a continuat munca la Liceul pedagogic, unde, în scurt timp, a determinat o adevărată pasiune pentru cîntatul în cor la elevele sale, din rîndurile cărora a format un ansamblu. Acest cor a susținut o serie de concerte la Ateneul Român și pe alte scene ale Capitalei, obținînd de două ori titlul de laureat pe țară cu premiul I la festivalul național „Cîntarea României”. Ca urmare firească a acestei activități, Electrecordul a înregistrat un disc cu acest ansamblu, „Mîndru-i jocul românesc” (1982).

În 1978, din inițiativa Sindicatului Învățămîntului din sectorul 6, s-a înființat corul de cameră „Cantata”, format din foste eleve ale profesorului Jean Lupu, actualmente învățătoare și educatoare în București. Corul cameral „Cantata” a susținut, în cei cinci ani de existență, numeroase concerte la cluburile bucureștene, la teatrul Nottara, la Opera Română, la Ateneul Român, realizînd și un amplu turneu prin țară. Tot casa de discuri Electrecord pregătește un disc („Cîntec drag”) cu înregistrări ale merituoasei formații.

Era firesc, în urma acestor succese, să urmărim cu interes și plăcere evoluția formației „Cantata” pe scena Ateneului, duminică, 27 februarie 1983. Profesorul Jean Lupu a elaborat un program „clasic”, mergînd de la piese reprezentative și (re)cunoscute ale repertoriului înaintașilor muzicii românești la compozitorii actuali, apoi de la bijuteriile muzicii clasice universale la creația zilelor noastre.

Trăsătura ce impune imediat ansamblul „Cantata” (și implicit pe animatorul lui) este dăruirea în cînt; ea este susținută de o pregătire muzicală șlefuită, atît din punct de vedere tehnic, cît și expresiv.

Jean Lupu imprimă, prin gestul său clar, precis și eficace, contactul direct cu procedeele și sensurile partiturilor alese, conferind actului interpretativ prospețimea autentică a înțelegerii resorturilor intime ale muzicii.

Din repertoriul clasic al cîntării corale românești am reținut cu deosebire *Doina* de Timotei Popovici, *Briul amestecat* de P. Vlaiculescu și *Sirba pe loc* de Gheorghe Danga, iar din arta clasică europeană *Trei lucruri minunate* de Friderici și *Madrigalul* de Gastoldi.

Aș vrea să mai adaug cîteva cuvinte despre impecabila colaborare oferită ansamblului de către pianista și profesoara Camelia Pavlenko, muziciană sensibilă și iubitoare a artei corale. Iar în încheiere, menționarea unei foarte frumoase surprize a concertului, respectiv, apariția tinerei pianiste (clasa a VII-a a Liceului „George Enescu”), Olgața Lupu (eleva reputei profesoare Ludmila Popișteanu), care a interpretat cu delicatețe și certă promisiune muzicală un *Andante* de Schubert și *Sonatina* de Constantin Silvestri.

Fred POPOVICI

Ecouri

Cel de-al IX-lea Festival internațional „George Enescu” ca și simpozionul de muzicologie, ambele consacrate centenarului nașterii compozitorului și care au avut loc în septembrie 1981 la București, au fost consemnate și în presa din străinătate, de unele personalități muzicale invitate la aceste manifestări.

În acest sens, reputatul muzicolog american, Irving Lowens, care a avut și o valoroasă contribuție orală la Simpozion, a publicat în „Musical America” — aprilie 1982 — un amplu comentariu asupra Festivalului. Atenția sa s-a îndreptat cu precădere spre spectacolele de operă: *Oedip* de Enescu, *Hamlet* de Pascal Bentoiu, *O noapte furtunoasă* de Paul Constantinescu, *Dama de pică* și *Iolanta* de Ceailkovski, *Mozart* și *Salieri* de Rimski-Korsakov, ca și spectacolul cu *Horia* de Nicolae Bretan cu care Opera și-a deschis stagiunea. În continuare, criticul american a făcut aprecieri asupra celor două filme, realizate unul după *Oedip* (versiune de televiziune) și celălalt după *Poema română*. Irving Lowens acordă o atenție specială deasemenea creației românești prezente în festival, interpreților români și de peste hotare.

Revista mexicană „Heterofonia”, nr. 76, ianuarie—martie 1982 acordă un spațiu amplu manifestărilor consacrate centenarului enescian. Muzicologul Esperanza Pulido — redactor șef — publică în întregime comunicarea pe care a susținut-o la București, în cadrul Simpozionului: *George Enescu — muzician universal*. Rubrica „Cronici” încorporează un interviu — sugestiv intitulat *Explorînd lumea enesciană* — cu dirijorul Ion Baci. În continuare, aceeași Esperanza Pulido semnează o cuprinzătoare și caldă relatare a evenimentelor muzicale și muzicologice la care a participat cu prilejul celei de a noua ediții a festivalului „George Enescu”. Pe coperta revistei „Heterofonia” apare, în semn de omagiu, chipul compozitorului român.

M.R.